

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Vse spise, v oceno poslano knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/1. Vse pošiljate je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 2312.

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna številka 1:50 Din. Članstvo „Pov. UJU—Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po ceniku od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. čok. ur. 11.197.

Protizakoniti odlok.

(V avrstvo avtoritete razrednega učiteljstva.)

»Z ozirom na konkreten primer, v katerem je šolski nadzornik logaškega sreza ukrenil, da se neki učenec III. razreda cerkniške osnovne šole, ki je star repetent in moralno skrajno pokvarjen, iz pedagoških razlogov premesti v začetku šolskega leta 1927/28. v VI. razred, a se je učiteljski zbor omenjene šole temu ukrepu uprl, hotoč, da ponavlja imenoavnega učenca (ki je bil že v 13. letu starosti) še nadalje III. razred, in je na zadevne vloge izdalo ministrstvo prosvete, da ima sreski šolski nadzornik v Logatecu iz ped. did. razlogov na celoma docela prav...«

Nimam namena kritikovati odredbe velikega župana ljubljanske oblasti z dne 1. marca 1928, P. br. 1473. Se manj si lastim pravico, da bi izpodbijal naziranje ministrstva prosvete v tej zadevi. Ali, gorenji slučaj je tako zanimiv, da ne morem molče mimo njega. Zakaj?

V gorenjem slučaju vidim kal, iz katere lahko v doglednem času zraste rastlina, na videz čisto nedolžna, a s trupeno močjo, da opravi na pedagoškem in didaktičnem polju ono delo, ki ga opravi v detelji predenica, če je ne zadušimo pravočasno.

Toda, lotimo se gorenje zadeve brez strasti, t. j. čisto objektivno in samo v zmislu določil »Državnega zakona o ljudskih šolah« in »Izvršilnega predpisa k dokončnemu šolskemu in učnemu redu«, ki sta pri nas še vedno v veljavi.

O tem, če je učenec zrel, da prestopi v višji razred ali oddelk, odloča učiteljska konferenca; tako govori § 92. In v tem govoru slišim, da je v ocenjevanju in razvrščanju učencev učiteljski zbor — avtonomna instanca. Vem, da je v tem § dokaj določil, ki si jih razlaga lahko vsak po svoje; ali, glavni pasus pravi: če ima potrebno duševno zrelost, da more prihodnje leto slediti pouku v višjem razredu ali oddelku. Kdo verjame, da je to pri starem repetentu in moralno skrajno pokvarjenem učencu mogoče pri skoku iz III. nedovršenega razreda v VI. razred! Sicer pa tako ogromni skoki tudi po zakonu niso dovoljeni. Ob tem bi opozoril samo na določila § 95., ki zahteva marsikaj takega, kar je pri skoku čez tri razrede docela izključeno. In če bi bilo kaj takega po zakonu dovoljeno, je potem zamislek razredov, oddelkov iluzoričen.

Sicer mi ni znano, če se je v tem slučaju postopalo po § 47. Ali, če se je, kdo ima odločiti v tem primeru? — Šolski nadzornik, ki vidi učenca 1—2krat na leto, ali razredni učitelj (reete učiteljski zbor), ki ima učenca vsak dan pred seboj? — In kako bi mogla v tem oziru odločiti višja šolska oblast, če ne v zmislu § 47.? — Toda, kje je potem klasifikacija kot si jo je zamislil zakonodajalec ravno v zgoraj omenjenem § 92.? — Smemo v takem slučaju še govoriti o klasifikaciji z ozirom na individualnost? — Starost 13 let ne more biti za nobenega učitelja vzgojitelja merodajna poteza učenčeve individualnosti. Kam bomo zašli, če bomo sodili tako! In kdaj bomo dospeli potem do klasifikacije kot si jo je zamislil Ludwig Buckeley v »Schulreform«? — (Vidi letnik 1927., zvezek 5., str. 251.—263.)

Ali, »finis coronat opus«! — Mesto, da bi se v gornjem slučaju postopalo po §§ 82., 83., 84. in 85., pa se da moralno skrajno pokvarjenemu učencu nagrada, da preskoči kar tri razrede. Kaj v VI. razredu pa res ne more okužiti nobenega? — Ali vam je znan otrok v ti razvojni dobi? — Če vam je, moram končati z besedami: »Videant consules!«

X.

Klasifikacija.

Polagoma je klasifikacija zaspala.

Razumljivo je, da je porazen uspeh 2. tromesečja javnost iznenadil. Polemika, ki je vsled tega nastala v dnevnem časopisu, je zato zanimiva, ker v izvajanju vzroki neuspeha drug drugega pobijajo: srednješolsko učiteljstvo dolži osnovnošolsko, leto spet srednješolsko, neučiteljstvo krivi učiteljstvo sploh, pedagogi kažejo na socialne razmere, drugi trde, da so bile med vojno še mnogo slabše socialne razmere, pa so bolje študirali itd. Če zdaj zaključimo vsa ta izvajanja in skušamo najti kak izhod k ozdravljenju, smo tam, kjer smo bili: spet plavamo mirno in pokojno v istem toku dalje. Konec šolskega leta bo sicer nekoliko boljše — a bistvu samemu vzroku slabega napredka se nismo nikakor približali, kaj šele, da bi ga skušali res dognati in nato preprečiti ali vsaj omiliti.

Iz časopisnih člankov vidimo, da bi se širša javnost rada pečala z vprašanjem vzroka o slabem napredku; predvsem zato, ker se mnogo krivde neuspeha pripisuje starešem oziroma nešoli. Politično časopisje pa nikakor ni pravo mesto, kjer naj bi se take stvari obravnavale; zato tudi marsikdo opusti misel o razglabljanju. S šolske in splošno vzgojne strani pa moramo to opustitev oziroma ta umik le obžalovati.

Pred vojno so teoretično zacveteli rodbinski sestanki (Pribil). Tudi praktično so se izvedli poizkusi, toda najbrž se ponekod (po krivdi učiteljsva!) niso obnesli, zato je ta najožja zveza med šolo in domom izostala. Danes pride v šolo le še tisti oče, ki sluti nevarnost, da mu sinko prinese nezadostne rešitve. Drugi starši, gotovo 70%, ne pridejo nikoli do razrednika (ali le, kadar ga dobe slučajno na cestli) in jim je vseeno, kakšno izpidevalo prinese dijak domov, da le izdela. Kaj šele, da bi se zanimali za vzgojna vprašanja!

Zato je popolnoma napačno, ako poizkušamo ta neuspeh z enim mahom in trenutno odstraniti. Začeti moramo spet pri kalu, t. j. vso javnost, ki je udeležena na tem, moramo pritegniti k razmišljanju; moramo jo zainteresirati, da bo znala ceniti domačo vzgojo in jo po pedagoških načelih izvajati.

Najprej bi bila tu na mestu anketa, ki naj bi jo sklicala prosvetna oblast ali Pedagoška centrala v Mariboru. V tej anketi naj bi bili zastopniki staršev, nekaj upraviteljev, nekaj ravnateljev, zastopniki sporta (ker se toliko povdarja o krivdi sporta!), zastopniki železnice (voznja po železnici in čakanje po postajah!), zastopniki cerkve itd. Seveda bi se moralo tu izbrati osebnosti, ki so strokovnjaki ali vsaj nekoliko pedagogi. Posamezne organizacije naj bi na vabilo določile najposobnejše člane za svoje referente pri anketi. Sklicatelji bi morali dati po že prestalih izkušnjah takemu referentu vprašanja, ki bi se jih moral poleg svojih izvajanj v poročilu dotakniti.

Na ta način bi se vsaj deloma približali rešitvi. Če se danes sklicujejo razne ankete, ki so manj potrebne, je naša najnujnejša dolžnost, da se realizira tudi najpotrebnejša;

saj se bo razpravljalo o doraščajoči mladini, od katere je odvisna cela generacija.

To bi bil prvi in nujen začetek!

V drugi vrsti pa naj bi učiteljski tisk poskrbel za šolsko vzgojni politički družinski list. Le-ta bi bil najlepša vez med šolo in domom! Poglejmo, koliko pozornosti obračajo naši družinski mesečniki vzgoji in šoli! Vse rubrike najdeš stalne, a o vzgoji le včasih kak drobčina. In še te drobčnice čita večina šole nazadnje in največkrat brez zanimanja. Polagoma moramo tudi v tem širšo javnost vzgojiti. Seveda bi morali v takem listu poudariti tudi praktično stran; morali bi otvoriti rubriko z vprašanji in odgovori, t. j. nekako posvetovalnico s starši. Marsikdo bi se rad, n. pr. informiral o pogojih za razne izpite, o taksah, o prestopih v druge zavode itd., toda nekateri so boječi, drugi so prekomodni, da bi stopili v šolo, ponekod pa tudi nikogar ni, ki bi jih izbrpno informiral. Jasno je, da bi moral list prinašati tudi dobre pripevke lajkov in ne samo učiteljstva.

Toliko se govori o vzgojevanju v naših učilnicah! Kaj pomaga vsa pravilna, najmodernejša vzgoja v tistih 4—5 urah v šoli, ko je pa otrok potem celih 16—20 ur prepričen drugačnim vplivom, ki dostikrat uprav nasprotujejo onim v šoli. Kar odkrito priznamo, da je komaj 20% staršev, ki bi vsaj približno prav ravnali z otrokom.

Zato stoji: Brez reforme domače vzgoje ni uspešne vzgoje v šoli!

Tone Gaspari.

Klasifikacija in še drugo.

IV.

O reformi šolstva se pri nas ne govori prvič. Ze pred 20. leti je spisal dr. Lončar dragoceno razpravo o tem. Vendar so vse lupe misli, ki jih je bil razvil, že davno pozabljene. Tudi pozneje se je o reformi še večkrat govorilo, a je vse ostalo le na papirju. Velikega reformatorja nismo dobili vzlic lepim načrtom in dobri volji. Zdi se, da ga tudi ne bomo. Če kaj, nam dokazujejo dogodki zadnjega časa to več kot zadostno. Najprej smo doživeli neukusno pravdo, kdo je kriv neuspehov pri klasifikaciji II. tromesečja v meščanskih in srednjih šolah. Obdobje smo vseppek ter se razgaljali do nagega, javnost pa je gledala in si ustvarila svoje laskavo mnenje o šolstvu sploh in o učiteljstvu (od nižjega do višjega) se posebe. Potem pa je prišla razprava še o ljubljanskih osnovnih in meščanskih šolah v liste, pri čemer se je ponovno pokazalo nezdravo nasprotje med onimi, ki imajo ves pouk v rokah, med učiteljstvom samim.

Če bi šolniki razpravljali o šolskih in vzgojnih vprašanjih že z vso nepristranostjo ter bi se izogibali raznim medsebojnim očitkom in očitkom o napakah poedinih šol, bi bilo zelo problematično, ali smejo take stvari v javnost. Tudi so razne trditve pavšalne, kakor je n. pr. ona, da so učenci meščanskih šol pokvarjeni in da stremijo za čim udobnejšim življenjem. Če bi že bilo to res, kdo si ne skuša olajšati življenja, ki danes ni idlično? In kakšne sinekure dobivajo meščanskošolski učenci, ki izhajajo večinoma iz proletarijata?

Ako se že govori o šolskem vprašanju v javnosti, v našem dnevnem tisku, ki vzame vse preveč površno in brez resne volje, da bi se stvari izboljšale, pa se ne sme goditi to tako, da trpe interesi vsega učiteljstva. Če

Kaj še godi?

Učitelj začetnik dobi mesto, katero sam hoče. Uč. maturant Ciril Konečnik je napravil maturo s poskušnjo v letošnjem januarjem terminu. O tem je takoj zvedel Beograd ter je izrazil željo, da se ga namesti na IV. deški osn. šoli v Mariboru. Na pojasnilo, da ni na tej šoli nobenega praznega mesta in ne potrebe, ampak se ga namerava predlagati na večrazrednico v lepem kraju ob železnici, pride iz Beograda dekret o njegovi namestitvi v Krčevini pri Mariboru. Dekret je bil vrnjen, ker v Krčevini tudi ni nobenega prostega mesta. Sicer sta res dva razreda združena, a imata vpisanih komaj 40 učencev — oha. Naj se mu da mesto v Pobrežju pri Mariboru, kjer je razred brez učitelja, ali pa v Studencih, kjer je isti slučaj. Iz Beograda pa pride nazaj isti dekret z nalogo, da se mora namestiti Konečnika v Krčevini. Tako morajo v Krčevini razred s 40 vpisanimi učenci deliti ter obenem vreči starejšega učitelja z družino na cesto, ker ima začasno zaslonno stanovanje v razredu. Govori se, da je rešitve te neverjetne uganke in brskiranja prosv. oddelka iskati v tem, da ima Konečnik v Beogradu v pisarni prosvetnega ministra brata.

Samoljastnih dejanj neodgovornih oseb in početja vsakogar »na lastno pest« mora biti konec! V interesu vsega učiteljstva smemo to zahtevati. Prihodnjic pridejo drugi slučaj in vrsto in še več.

se medsebojno celo napadamo, bomo prav kmalu doživeli posledice. Ako drug drugega črnilno pred starši šolske mladine, prav gotovo ne bo nihče izšel čisto opran iz take škandalozne kampanje, ampak bomo v kratkem času doživeli popoln polom svoje vzgojne avtoritete in s tem polom šole, pa naj je osnovna, srednja ali kakršnakoli.

Če ni naše šolstvo tako, kakršno bi bilo lahko, smo tudi sami krivi. Napadamo se, namesto da bi stopili skupaj in se razgovorili o vsem, kar nam je skupno. Dr. Lončar pravi v začetku svoje razprave: »Temeljno napako zakrive oni, ki presnavljajo samo to ali ono stopnjo šolstva, dostikrat brez vsega ozira na celoto. Pravilno ravna oni, ki zida celoto. Šolstvo je ena veriga, držeča od najnižje do najvišje stopnje. Ona dosega svoj namen, teoretične in praktične uspehe, ako je organska enota, pri kateri ima vsak del svoj odmerjeni krog, ki pa je vzročno zvezan z drugimi v harmonično celoto.«

Kdo bo to enoto realiziral, če ne učiteljstvo samo? Grešimo pa v samoljubju in v kastovskem razpoloženju vsak dan proti napredku šolstva, ker sami nismo v stanu zediniti se o tem, kako pereče je šolsko vprašanje in kako ga rešiti. Tako daleč gremo, da ne vidimo več jasno in zaenjamó posledice in vzroke. Šolstvo v Ljubljani nazaduje z naglimi koraki, posebno v higijskem pogledu. Temu pa ni kriva niti ta, niti ona kategorija šol, marveč gospodarstvo, ki je vse šolstvo strahovito zanemarilo. Za 93 razredov ima osnovna šola 59 učnih sob. To je naravnost vpijoče razmerje. Ljubljana se je izpred vojne razširila več kot za tretjino, šolskega poslopja pa ni zgradila ne enega, vzlic dejstvu, da niso bile razmere zdrave niti pred vojno. Kdor misli, da je s tem kaj prihranil, se bridko moti. Zapravljen je kapital ljudskega zdravja — naši otroci so šibki —

Pošljite naročilnice za Mladinsko Matico!

LISTEK.

JOS. DOLGAN:

Učni načrt kmetske delovne šole.

Drugi razred.

Vrt: Kaj raste na njihovem vrtu; kaj raste na šolskem vrtu; georgine; astre; križanteme; turški klinčki; ognjiči; motiči; kakšne so vrtnice in krmizone; stebila in listi ocvetelih cvetlic; korenine vrtnih svetlic; katere cvetlice bodo rastle še drugo leto; katere ne bodo več rastle; katere korenine bodo ostale v zemlji; katere bo treba prezimiti v kleti; barve cvetic; število cvetnih listov; stebila; kaj nam da vrt za kuhinjo; koleraba, kapus, ohrovt, korenje, rdeča pesa, zelena, peteršilj, bučice, fižol, turški krompir; paradiznik; od katerih rastlin uživamo korenine, liste ali plodove.

Sadni vrt: Koliko hrušk je na vrtu; koliko jablan; koliko češpelj; koliko češpelj

so potrgali; kam so jih dali; po čem so jih prodali; sladkor v češpljah; seme v koščici; kožica; prah na kožici; na čem jih sušijo; kaj uhaja iz češpelj; kaj ostane v sadu; kaj jena suhe češplje; koliko so jih dali na lese; koliko so dobili posušenih češpelj; koliko suhih češpelj smo dobili od ene kile svežih češpelj; moderna sušilnica; čigava je; ali so tudi tam češplje okajene; zakaj nima vsak take sušilnice; lahko bi si cela vas napravila eno samo; zadruga; češplje so olupili in napravili marmelado; kako delajo marmelado; kdo jo je delal; kaj so morali kupiti; katere posode so rabili; kam so spravili; s čim so zavezali; zakaj rabijo marmelado; namesto česa jo rabimo; iz neolupljenih češpelj delamo mezgo; mezga na kruhu za otroke; ali mezga kaj stane; češplje so dali močiti za žganje; vretje; češplje niso več sladke; plin; goreča trska ugasne; oglečeva kislina; žganje v močenih češpljah; češplje niso več sladke; namesto sladkorja alkohol; kaj je bolje za otroke; zakaj delajo žganje namesto mezge; marmelade in suhih češpelj; katere hruške so že potrgali; katere še rastejo; katere bodo spravili za zimo; zgodnje, je

senske in zimske hruške; jesenske hruške so boljše, če jih utrgamo, predno so popolnoma zrele; kako pravijo raznim vrstam; katere so najboljše; katere so prodali; kam so jih prodali; po čem; kdo je spravil denar; katera jabolka so že otrgali; listi na jablanih se sušijo; solnce sije na jabolka; jabolka rdijo in zorijo; katera jabolka so že dobra; katera bodo dobra šele pozimi; zgodnje, jesenske in zimske vrste; kam jih spravijo; zbiranje po vrstah; katere vrste si bodo doma obdržali; zakaj jih bodo rabili; po čem so jih prodali; kam; ali so bile vse vrste po isti ceni; ali vsak posebe vozi prodajati; kupec v vasi; kam bo prodal; njegov dobiček; zadruga prodaje; katere vrste je kupec najrajši kupoval; katera vrsta je dala največ dobička; katere vrste bomo cepili; moderna sprava; prodaj v košaricah ali zabojčkih; jabolka prve, druge in tretje vrste; krhlji.

Mošt: Katero sadje odberejo za mošt; okus in barva jabolčnika in hruškovca; sadni mlin; sadna stiskalnica; tropine; za kaj jih rabijo; peške; peške spravimo za sajenje; mošt v sodu vre; iz kipečega mošta v steklenici prestrezamo plin; goreča trska ugasne;

oglečeva kislina; sladkorja ni več; glivice; vino in alkohol.

Travniki: Listne rožice; kako globoke so korenine; trava je večletna; jesenski podlesek; gomolj in korenine; blede listi v zemlji; nožnica; cvetni listi; prašniki; strupena rastlina; živini škodljiva; cvete moramo potrgati; gomolje prevrtati z železno palčko.

Ob vodi: Topol; jelša; vrba; trstika; visoki rogovi; lupuh; repuh; omela; zakaj rabimo vrbe; česarke; lupuh za prašiče; lepivo v omelnih jagodah.

Zemlja za lončnice: Vrtna zemlja; črna gozdna zemlja; pesek; lesno ogleje; žgano apno; iz česa je nastala črna gozdna zemlja; gnoj in zemlja na vrtu; iz česa je lesno ogleje; travniška zemlja pri vrhu; iz česa je nastala zgornja črna plast na travniku; rastlinske snovi; v pesku in apnu ni rastlinskih snovi; mešano zemljo za lončnice večkrat mešamo.

Prispevajte kot podporniki „Pevskemu zboru UJU učiteljstva“!